

Školní pedagogika – okruhy požadavků ke zkoušce (aktualizováno 2008)

1. Škola, výchova a vzdělání; model systémového, situačního a dalších pojetí výchovy. Výchova jako přirozená součást vzdělávání. Význam vzdělání v životě člověka. Teorie vzdělávání. Vzdělávání pro 21. století. Národní program rozvoje vzdělávání v ČR (Bílá kniha).
2. Současná škola, její proměny a perspektivy. Postavení elementární školy ve vzdělávací soustavě. Alternativy primární školy ve státním (projekt Základní, Obecná a Národní škola) i nestátním sektoru v současné době u nás.
3. Inspirace současné školy v klasických reformních vzděl. systémech a významných teoriích (Piaget a psychodidaktika, rozvíjející vyučování - Zankov, Vygotskij, Amonašvili, humanisticky orientované vyučování - Maslow, Rogers atd.)
4. Učitel a žák, školní třída. Klima školy a třídy. Výchovná práce ve třídě.
5. Práce třídního učitele. Vedení třídní dokumentace, povinnosti třídního učitele v náročných pedagogických situacích. Spolupráce s rodiči, s kolegy a vedením školy, s dalšími pedagogickými institucemi.
6. Učitelská profese a profesní kompetence učitele primární školy. Profesní etika učitele.
7. Učitel a žák v pedagogickém procesu - pedagogická komunikace. Pedagogické souvislosti teorie kauzálních atribucí a školní úspěch a neúspěch.
8. Pedagogická diagnostika. Diagnostika školní třídy. Autodiagnostika učitele. Sebereflexe jako zdroj profesionálního rozvoje učitele.
9. Výchova v rodině, spolupráce rodiny a školy. Výchova k rodičovství a sexuální výchova.
10. Výchova k prosociálnosti jako základ mravní výchovy člověka. Aplikace programu prosociální (etické) výchovy na 1. st. ZŠ. Výchova k občanství, k demokracii, k vlastenectví. Globální výchova.
11. Teorie, praxe a metodika interkulturní (multikulturní) výchovy v současné české škole.
12. Mravní výchova - cíl, obsah, metody, formy a prostředky. Proces mravní výchovy v souvislosti s mravním a hodnotovým vývojem osobnosti. Mravní výchova v mladším školním věku.
13. Kázeň a výchova k ukázněnosti. Kázeň a svoboda ve výchově. Autorita a řád ve výchově. Školní řád. Řešení výchovných problémů ve škole.
14. Estetická výchova, její cíle, zaměření a zvláštnosti na 1.st. ZŠ.
15. Tělesná a zdravotní výchova. Hygiena a zdravý životní styl. Projekt Zdravá škola.
16. Ekologická výchova na 1. st. ZŠ. Axiologická dimenze ekologické výchovy.
17. Výchova k tvořivosti. Aktivita, samostatnost a tvořivost jako dominanty výchovně vzdělávacího procesu.
18. Dětská hra. Hra jako prostředek výchovy a vzdělávání. Zvláštnosti dětské hry, její klasifikace a využití hry ve vyučování. "Škola hrou".
19. Pracovní výchova. Práce jako prostředek výchovy, pracovní vyučování, jeho význam a úkoly. Profesionální orientace a rozvíjení potenci dítěte.
20. Školní vyučování. Historický vývoj pojetí vyučování a současné tendence v pojetí výuky. Konstruktivistické přístupy ve vyučování, psychodidaktika.
21. Didaktické principy. Principy moderních humanizačních snah ve školství.
22. Vyučovací proces jako systém, jeho průběh a fáze. Jak se děti učí. Teorie mozkově kompatibilní výuky. Vyučování a zvláštnosti dětského učení (pedagogický konstruktivismus, dětské prekoncepce, styly učení). Motivace ve vyučování.
23. Obsah vyučování. Kurikulum, standardy. Vzdělávací programy, rámcový vzdělávací program. Učební plán, osnovy, učebnice.
24. Učivo jako didakticky transformovaná soustava informací, požadavky na výběr a koncipování učiva. Didaktická analýza učiva. Základní, prohlubující, rozšiřující a doplňkové učivo. Práce učitele a žáků s učivem. Učební úlohy.
25. Cíle výuky a výukové standardy, úloha cíle při řízení výuky. Kognitivní, afektivní a psychomotorická doména učiva a jejich odraz ve výukových cílech. Taxonomie.
26. Výukové strategie (deduktivní, induktivní a sociálně zprostředkovaná výuka); metodické postupy ve výuce. Typy výuky. Styl výuky jako individuální charakteristika učitele.
27. Vyučovací metody a jejich klasifikace. Kritéria výběru metod ve vyučovacím procesu. Vyučovací metody na 1. st. ZŠ.
28. Slovní vyučovací metody. Monologické metody a výukový rozhovor, metody práce s textem. Význam slovních metod z hlediska pedagogické komunikace.
29. Názornost ve výuce, její podstata a podmínky pedagogické účinnosti. Moderní pojetí názornosti. Učební pomůcky, školní obraz, didaktické prostředky pro názornou výuku.

30. Praktické činnosti ve výuce na 1. st. ZŠ. Autentické učení, jeho podstata a principy. Problémová metoda a problémové vyučování. Výukové projekty. Kooperativní učení.
31. Organizace výuky. Organizační formy vyučování; vyučovací jednotka (hodina), její výstavba a podoby. Hromadná, skupinová a individualizovaná výuka. Domácí příprava žáků na vyučování a domácí úkoly.
32. Hodnocení a klasifikace žáků. Zjišťování výsledků výuky, zkoušky a didaktické testy. Hodnocení formativní a sumativní, známkování a slovní hodnocení.
33. Diferenciace ve vyučování a vzdělávání. Možnosti diferencované výuky v současné škole. Individualizace výuky. Práce s talentovanými a zaostávajícími žáky.
34. Projektování (plánování) výuky a příprava učitele na vyučování.
35. Management školy a třídy. Organizace a řízení vzdělávacího systému v ČR. Evaluace výuky a práce školy.

Požadavky k zápočtům: Seminář : ZS - malá výzkumná pedagogická sonda ve školní třídě (učitelé, žáci, klima třídy aj.)

LS - kurikulární rozpracování vybraného tematického celku ze vzdělávacího programu

Přednáška: ZS i LS - po 1 konspektu vybraného pedagogického (pedagogicko-psych.) titulu

Literatura :

1. BERTRAND, Y. *Soudobé teorie vzdělávání*. Praha : Portál, 1998.
2. *Bílá kniha.. Národní program rozvoje vzdělávání v ČR..* Praha : MŠMT, 2001
3. FISHER, R. *Učíme děti myslet a učit se*. Praha : Agentura Strom, 1997.
4. GAVORA, P. *Výzkumné metody v pedagogice*. Brno: Paido, 1997 (pro zpracování výzkumného úkolu pro zpt. v ZS).
5. HORKÁ, H. *Výchova pro 21. století*. Brno: Paido, 2000.
6. HORKÁ, H. *Ekologická dimenze výchovy a vzdělávání ve škole 21. století*. Brno : MSD, 2005.
7. HRABAL, V. *Pedagogicko-psychologická diagnostika žáka*. Praha : SPN, 1989.
8. HRABAL, V. *Jaký jsem učitel?* Praha : SPN, 1989.
9. KASÍKOVÁ, H. *Kooperativní učení, kooperativní škola*. Praha : Portál, 1997.
10. KALHOUS, Z.; OBST, O. a kol. *Školní didaktika*. Praha : Portál, 2002.
11. KOLLÁRIKOVÁ, Z. a kol. *Předškolní a elementární pedagogika..* Praha : Portál, 2001.
12. Kol. *Texty ke studiu otázek výchovy I,II*. Brno : MU 1993, 1994..
13. Kol. *Vybrané kapitoly z obecné didaktiky*. Brno: MU 1996.
14. KOVALIKOVÁ, S. *Integrovaná tematická výuka*. Kroměříž : Spirála, 1995.
15. KUČEROVÁ, S. *Člověk, hodnoty, výchova*. Prešov : ManaCom, 1996.
16. MAŇÁK, J. *Nárys didaktiky*. Brno : MU, 1992, 1994...
17. MAŇÁK, J. a kol. *Alternativní metody a postupy*. Brno : MU, 1997.
18. PASCH, M. a kol. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha : Portál, 1998.
19. PETTY, G. *Moderní vyučování*. Praha : Portál, 1996. PŘEČÍST !
20. PRUCHA J. *Moderní pedagogika*. Praha : Portál, 1998. PŘEČÍST !
21. **Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Praha : VÚP, 2005.**
22. SINGULE, F. *Současné pedagogické směry a jejich psychologické souvislosti*. Praha : SPN, 1992.
23. SKALKOVÁ, J. *Obecná didaktika*. Praha : ISV, 1999.
24. SVOBODOVÁ, J.; JUVA, V. jun. *Alternativní školy*. Brno : Paido, 1995, 1996.
25. STŘELEČEK, S. a kol. *Studie z teorie a metodiky výchovy I, II*. Brno : MU, 2004, 2005.
26. **ŠIMONÍK, O. Úvod do didaktiky základní školy. Brno : MSD, 2005.**
27. ŠVEC, V. a kol. *Praktikum didaktických dovedností*. Brno : MU, 1996.
28. *Úmluva o právech dítěte* (různé prameny)

Tituly vytištěné tučně jsou ke zkoušce povinné !! Konspekty odborné literatury a seminární práce zakládejte do svého portfolia.